

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K., za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K., za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Zlatomašnik

prečastiti gospod kanonik

Janez Ev. Virant.

Dan veselja in hvaležnosti, kakor jih je malo dano kaki župniji, nas je združil pretečeno nedeljo 5. avgusta v kapiteljski cerkvi v Novem mestu okoli častitljivega jubilara, ki je bil pred petdesetimi leti sprejet med svečenike katoliške cerkve.

Kanonik Janez Ev. Virant je bil rojen dne 20. decembra 1841 na Golem. Tja se je namreč preselil njegov oče Anton iz Želimlje št. 29, znane Vreščajeve hiše. Pozneje se je preselil oče z družino iz Golega na Ig, kjer je imel zlasti Ribenčanom dobro znano gostilno „pri Vreščaju“. Zlatomašnik se je šolal v Ljubljani in končal gimnazijo l. 1863. Kazal je veliko veselja do zdravilstva, vendar ga je Božja previdnost poklicala v duhovski stan ter je vstopil istega leta v semenišče v Ljubljani.

Dne 3. avgusta 1867 je bil posvečen v mašnika in takoj drugi dan je zapel novo sv. mašo na Igu; pred novo sveto mašo je poročil svojo sestro Marijo z Antonom Juha. Prvo svojo službo je nastopil v Trnovem na Notranjskem kot manemisarj, kjer je ostal do leta 1872.

Ves čas tamošnjega službovanja je bil desna roka bolehnega dekana g. Grašiča. Od l. 1872 do 1875 je bil kapelan v Šmihelu pri pokojnem mons. Peterlinu. Leta 1875 se je preselil kot župni upravitelj v sosednjo župnijo Podgrad, kjer je tudi postal župnik. Skrbel je ves čas za oplešavo župne cerkve, med drugim je napravil nov tlak. Povzdignil je tudi božjo pot pri kapeli Matere Božje pri Vini vasi. Ko je bil cesar leta 1883 v Ljubljani, je bil s pokojnim g. trgovcem Kastelicem poslan k cesarju v avdijenco, pri kateri sta izsposila dovoljenje za zidavo samostana šolskih sester d. N. D. v Šmihelu. Tu je služboval do leta 1888. V tem letu se je preselil na svojo novo župnijo v Mokronog, kjer je služboval do leta 1906. V župni cerkvi je napravil nove orglje, ki še sedaj delajo čast pokojnemu g. Goršiču. Tudi na znani romarski božji poti na Žalostni gori je vedno popravljaj. Zlasti pri tej romarski cerkvi so ga ljudje od blizu in daleč spoznali kot izvrstnega spovednika, h kateremu se je vsakdo rad zatekal, bodisi v spovednici ali zunaj nje za kak svet. Med tem časom je bil tudi kn.-šk. komisar za Trebnje, ko je bila župnija in dekanija prazna vsled smrti g. dekana Fröhlicha. Ker je v Mokronogu župnišče precej oddaljeno od župne cerkve v trgu, bodisi od romarske cerkve na Gori, ni čuda, da so po 18. letih službovanja odpovedale noge, ki so ga prisilile, da se je poslovil leta 1906 od preljubljenih faranov. Istega leta je bil imenovan od presvitlega cesarja za kanonika kolegijatnega kapiteljna v Novo mesto. Kako priljubljen je bil v Mokronogu, nam priča to, da so ga mokronoški tržani v več vozovih spremili prav v mesto. Kjerkoli je služboval, je bil priljubljen od svojih ljudi radi svojega milega in ljubeznivega značaja. O njem se pač lahko reče, da je človek, ki ni imel nikoli jeze ali trpke besede do koga, temveč rajši mu je neštetokrat

zdrknila solza, če je pri kom videl kaj slabega ali nesrečo.

Doživel je torej tudi to srečo, da je praznoval 5. avgusta svojo zlato sv. mašo. Po isti poti, po kateri je hodil ljubeznjivi stariček toliko let dan za dnem v svetišče Gospodovo, smo ga spremili v slavnostnem sprevodu v isto svetišče Gospodovo, ki se je sedaj odelo v slavnostno obleko, za kar gre posebna zasluga gđ. članicam domače Mar. kongregacije. Zbralo se je okoli njega vse, prihiteli so njegovi duhovni sobratje od blizu in daleč, da mu veselo častitajo k tej izredni milosti Božji.

Pri izhodu iz proštije je pozdravila s krepkim in razločnim glasom, neustrašeno in navdušeno g. zlatomašnika deklica Pavla Virant iz Želimlje tako-le:

Pozdravljen bodi zlatomašnik,
ki stopil si v presveti dom,
kjer biva Bog v skrivnosti svoji,
kjer neha zmota, verski dvom!

Desetkrat pet je let minulo,
ko prvič šel si pred oltar,
kjer prvič daroval si Bogu,
zaveze nove čisti dar.

Ti mož si bil na svojem mestu,
bil pravi dušni si pastir,
ki zdravil rane si človeštvu,
oznanjal mu nebeški mir.

Zato pozdravljen zlatomašnik,
pozdravljen bodi nam gorko,
naj naša vedno vdana srca,
Ti danes slavo zapojó!

V cerkvi je nastopil kot slavnostni govornik mil. g. prošt novomeški, dr. Seb. Elbert. Orisal je njegovo življenje in plodno delovanje v vinogradu Gospodovem, ter kazal veliki pomen vere in svečeništva za ljudstvo in državo. Pri sv. maši so mu stregli: kot arhidijakon velečastiti g. mons. Aleks. Zamparo, kanonik in kancler goriški, nadalje gg. kanonika Anton Žlogar in Matija Erzar, župnik Anton Ziach, profesor Fr. Sal. Watzl in kapiteljski vikar Žerjav. Poleg omenjenih so bili navzoči pri sv. maši še monsg. Anton Jaklič, vojaški superior, kanonik Jakob Porenta, župnik Bertold Bartel, nečak jubilara, profesor dr. Ciril Ažman, župnik Štefan Trškan, vikar in šolski voditelj P. Atanazij Ausser z vojnim kuratom P. Engelbertom Klasinec, prior Usmiljenih bratov P. Polikarp Vavpotič z P. Bernardom Drab, in vikar Alojzij Oquaglia. Navzoči so bili ožji sorodniki jubilarntovi, kakor tudi ožji prijatelji: gg. general Supantschitsch, poslanec in župan Zure, stotnik meščanske garde in lekarnar Bergmann. Dalje velika množica meščanov in drugih prijateljev in znancev.

Posebno pa je prelepo slavnost povzdignilo vsekrasno petje kapiteljskega zbora. Pela se je Gruberjeva maša „De nativitate.“ Vznese na skladba, ena najlepših Gruberjevih del, se je pela mojstrskodovršeno z vsemi niansami muzikaličnega prednašanja. Posebno blestel je sopran in tenor. Vsaj pa tudi deluje na kapiteljskem koru cvet novomeškega pevstva. V pretežni večini pa je zastopano učiteljstvo. Pohvala gre tudi orkestru, ki je zelo precizno spremljal zbor. Kapiteljski pevovodja Hladnik je gospodu slavljencu poklonil „Te Deum“, ki se je proizvajal ob koncu maše. Skladba je polna krasot; sicer v modernem slogu, a vendar zelo melodična.

Gospod skladatelj je pač zopet pokazal tukaj mojstra.

Pri slavnostnem obedu je zlatomašniku napil najprej mil. prošt. dr. Seb. Elbert v imenu novomeškega kapitelja, dekanije in župljanov. Napili so jubilarntu tudi še v imenu sorodnikov slavljencev brat Anton, nadalje g. profesor Watzl, g. vikar in šolski voditelj P. Atanazij Ausser. Vsem se je g. jubilarnt zahvalil na kratko in jedrnato. Popoldne ob 3. uri so bile pete litanije Matere Božje. S tem je bila slovesnost končana.

G. jubilarnt je sprejel nebroj častitk, znamenje, kako je spoštovan in priljubljen. Med drugimi častitkami odličnih gospodov duhovskega in svetnega stanu, sta tudi častitala gosp. zlatomašniku presvitli škof tržaško-koperski mons. Andrej dr. Karlin in visokorodni gospod deželni predsednik Henrik grof Attems.

Omeniti še moramo, da je izmed 18 sošolcev, ki jih je imel v semenišču g. zlatomašnik, še živih trije, gg.: častni kanonik in dekan Janez Novak, župnika v p. Janez Košmelj in Alojzij Kummer.

Prečastitemu zlatomašniku, ki je še vedno čvrst, pa kličemo ob njegovem jubileju tudi mi:

Na pot življenja zlat sijaj
žari Ti zdaj.

Naj v vencu Tvojem zablesti
še démant kdaj!

In še jeklene maše naj
jeklen se veseli značaj!

Skrajševanje trtnih mladik.

Pri skrajševanju trtnih mladik moramo točno ločiti mladike na napnjencu (šparonu, prevezu) od onih na rezniku (ščapu, rovašu).

Prve služijo le zato, da dajo pridelek v letošnjem letu, druge pa poglavitno zato, da nam dajo potreben, čvrst in zdrav les za režnjo v prihodnji spomladi.

Iz tega stališča je treba tudi izvršiti njih skrajševanje.

Na šparonu, kjer pridelujemo le grozdje, ne smemo pustiti, da bi mladike preveč zbujele, ker bi se to zgodilo na škodo mladik na rezniku, kjer rabimo močan les, tedaj močno raščo.

Zato moramo vse mladike na šparonu kmalo po cvetju nad četrtim listom, ki stoji nad najvišjim grozdom, priščipniti. S tem se rašča mladik na šparonu ustavi in se obrne sok deloma v grozdje, deloma v mladike na rezniku. Grozdje se vsled tega prične bolj debeliti in mladike na rezniku bolj močno rasti, kar je gotovo pravilno.

Mladik na rezniku seve v tem času ne smemo še skrajševati.

V drugi polovici meseca avgusta ustavi trta navadno že raščo in tedaj je prišel čas, da skrajšamo tudi mladike na rezniku. Skrajševanje teh mladik ima namen, da pospeši zorenje lesa in grozdja ter da pride zrak in solnce med trte, s čemer se omeji razvoj vinskih bolezni, zlasti gnilobe, in pospeši zorenje grozdja. Zato naj nihče ne zamudi, vršičke trt v vinogradu v drugi polovici meseca avgusta pristriči.

Navadno odrežemo mladike za štiri prste nad kolom, vendar pa se ne priporoča odrezati več, nego eno tretjino njih dolžine, ker bi se, zlasti ob gorki in vlažni jeseni zgodilo, da bi nam očesa trt še odgnala in bi trta s tem zelo oslabela. Še bolj napačno bi pa bilo, ako bi skrajšali trte prezgodaj, dokler še hudo rasto, kar se žal v nekaterih krajih pri nas res godi. S tem bi lahko uničili ves pridelek prihodnjega leta, kajti očesa tako zgodaj skrajšanih trt ali odženo, ali se pa vsaj toliko napno, da po zimi rade pozebejo. Na vsak način pa trta pri tako zgodnjem skrajševanju glavnih mladik zelo oslabi.

Zato se v splošnem ne priporoča pričetiti s skrajševanjem onih mladik, ki jih rabimo za režnjo v prihodnjem letu, pred drugo polovico meseca avgusta. Najboljši čas zato je pa tedaj, ko se prične grozdje že mehčati.

Le v suhih letih lahko skrajšamo trte nekaj poprej, zlasti ker rašča navadno prej poneha in ker se s skrajšanjem trt omeji izhlapevanje vlage, ki jo ravno trta v tem času za razvoj grozdja zelo potrebuje. Le ako so spodnji listi mladik uničeni (rumeni, opaljeni itd.), se skrajševanje mladik v splošnem ne priporoča, ker morajo nalogo odmrlih listov, trto in grozje rediti, prevzeti zgornji, zdravi listi.

Odrežane trtne vršičke spravimo najbolje takoj iz vinograda. Če niso od bolezni napadeni in če niso prehudo z galico oblit, jih lahko sveže pokrmimo ali pa posušimo in potem pokrmimo. Ako so pa napadeni od bolezni, je bolje, da jih sežgemo ali pa sesekamo in kompostiramo.

Kdor ima veliko takih odpadkov, jih tudi lahko ensilira. Odrežane trtne vršičke sesekamo, jih natlačimo v kadi ali v cementne, oziroma vsaj z dilami obložene in pokrite jame, obtežimo z dilami in kamni in jih zalijemo z vodo. Skisana krma, ki je prav tečna, se po zimi poklada živini. Ta način pripravljanja krme za zimo pride lahko letos, ob splošnem pomanjkanju krme za živino, marsikomu prav.

B. Skalický.

Našim gospodarjem v preudarek.

Sedanje razmere silijo vsakega skrbnega gospodarja, da posebno strogo pazi na svoje stavbe in poslopja. Ne-le, da pri manjkuje delavnih močij in rokodelcev, ampak tudi cene surovin so tako visoke in jih premnogokrat ni dobiti, tako, da sedaj vsak le v najhujši sili in potrebi popravlja svoje stavbe. O tem, da bi kdo poslopja na novo postavljaj, misli malokdo, če ni prisiljen vsled nesreče ali pa prehude stavbene prepalosti. Vrednost vsake stavbe je dandanes najmanj dva- do trikrat večja. Zato je danes blagrovati gospodarja, ki ima svoje stavbe v trdnem stanju. Koliko večkratno vrednost uživajo pa take trdne stavbe že zaradi tega, ker se njega imejitelji navadno ne nahajajo doma, ampak so v službi domovine in države. Kakšna dobrota je to za njihove družine, da imajo varno in trdno zavetišče. Zato pa je njih sveta dolžnost, da pazijo na svoje stavbe, da po nepotrebi ne trpijo in zlasti, da so obvarovani zoper ogenj. Vsled premekega in nezadostnega nadzorstva pa beremo večkrat po časnikih o nesrečah vsled po-

žarov in jih imamo, žal, priliko opazovati tu pa tam v našem okolišu. Akoravno dosedaj naši otroci niso bili mnogo na prostem, na paši, vendar se sedaj bliža jesenski čas, ko bodo povsod pasli govejo živino in kakor je v navadi, da potem pastirji prav mnogokrat pečejo krompir ali si drugače napravljajo ognje in pri tem pride najraje nevarnost za ogenj. Letos je itak vetero in suša. Majhna iskra, zanešena na stavbo, in nesreča je tu in večkrat ogromna. V sedanjih težavnih razmerah toliko huje, ker ni ne delavnih močij in ne potrebnih surovin, da bi se nesreča zamogla popraviti.

Zato se pa obračamo s temi vrsticami do vseh starišev in razumnih ljudi s prošnjo: Pazite na mladino, da ne bode imela lahkomišelnosti v žigalicah pri sebi; prepovedujte ji na neočutih krajih kaditi, zlasti zabranjajte, da ne bode v jeseni preblizu poslopij kurila in s tem nevarnost povečala.

Ob enem pa svetujemo vsem gospodarjem, da zavarujejo svoja poslopja in pridelke za dva- do trikratno sedanjo zavarovalno ceno, da, če jih nesreča zadene, bodo imeli vsaj v prejeti zavarovalnini povrnjeni del odškodnine in jih nesreča ne udari prekruto.

Poklicanim oblastvom pa polagamo na srce, da morda tudi v tej zadevi storé primerne korake, da se obvarujejo naši gospodarji in njih družine — prehude šibe požara.

A. L.

Aprovizacija Šmihel-Stopiške občine.

V Kandiji, 4. avgusta 1917.

V težkih časih se je poverila aprovizacija naše občine posebnemu odboru: Ko je prevzel pred dvema mesecema svojo nalogo, je bilo to ravno v letnem času, ko so bile vse zaloge države do dna izčrpane. Med tem, ko so aprovizacije po drugih krajih posegle po svojih rezervah, ki so jih bile modro nabavile v boljših časih, ne more naša deliti svojim odjemalcem drugega, nego gotovo prepričle množine moke, nakazane vsak mesec od „Zavoda za promet z žitom“ v Ljubljani; zakaj, po naših shrambah, ki smo jih mi prevzeli, so se motale pajčevine in po skladiščih je krulila praznosta.

Seveda se oglašajo takoj tisti nikdar klicani, večno modri sodniki, ki poleg gostilniškega svojega obzorja sodijo in motrijo vse, česar ne razumejo, in s kačepičnimi opazkami preganjajo vsakogar, ki se resno trudi s pozitivnim delom. Saj večinoma ni zlobnost mati teh kritik, ampak med obiranjem bližnjega teče tudi raskava pijača gladko po grlu in je tudi kislo vino sladko. In ko tak sodnik zapušča gostilno, se giblje v topli zavesti, da je on toliko boljši, kolikor slabšega si je naslikal svojega „zločinca“. No, te baže ljudstvo ni tako nevarno, kakor smešno in človeška družba se mu je privadila, kakor organizem trosom te ali one bolezn. Takih delavnih junakov ni nikoli manjkalo in v zabavo človeštva upamo, da kljub svoji nezmožnosti tudi ne izumrjejo nikoli.

Bolj nevarna je druga vrsta ljudi, ki po premišljenem načrtu zlohotno bega prebivalstvo in širi neutemeljene obdolžitve in govorice, ki jih nerazsodno ali premalo podučeno občinstvo verjame in raznaša. Tako se naenkrat pojavi trditev, da odbor posebno skrbi za begunce, domačine pa zameta; drugod boš slišal, da se odbor ozira le na obrtnika in uradnika, da pa zapostavlja kmeta. Siromak bo trdil, da bogatinec vse doseže, med tem ko on strada; mogotec pa zabavlja, da imamo smisel samo za berača in drugo sodrigo, največjih davkoplačevalcev pa in takorekoč stebrov občine ne vidimo in ne upoštevamo. Med temi sloji je ubogi odbor kakor žoga, ki si jo podajajo igralci, in če ta ali oni

meni, da je premalo pritisnil z roko, pomaga z brco.

Odkod ta zagrizenost, odkod to sovražstvo?

Naše javno življenje je otrovano še izpred vojske. Razne stranke so brez ozira na narod in državo ščuvale iz strankarskega koristolovstva stan proti stanu in pri obči zmedli večinoma uspešno ribarile. Saj vemo, da deluje politika tolikokrat s frazami, laskanjem in obrekovanjem ter z izkoriščanjem najnižjih strasti. To pri nas že od nekdanj nakupičeno nevarno netivo je našlo tekem dolgotrajne vojske iskro, ki ga je razpalila v pravi plamen. Ko so se zaloge vedno bolj krčile, draginja rasla, je postajala tudi racija življenjskih potrebščin od dne do dne manjša in dražja; začelo se je pravo tekmovalstvo za živili, kurivom, svečavo, obleko; kaj čudež, če vidi že vsak v svojem bližnjem ne prijatelja, kakor uči sveto pismo, ampak sovražnika, ki bi mu rad odjedel kos kruha, ki mu streže po življenju. Tako se je polastila vseh neka razdraženost, sovražnost, ki popolnoma pozablja, da nas veže misel narodnosti, države, človečanstva. Ker je delež vedno manjši, raste ogorčenje in si hoče dati duška nad komurkoli si bodi, najrajše nad tem, ki mu je najbolj pri rokah, pri katerem čuti to pomanjkanje najbolj; in zgodi se, kakor tolikokrat v življenju, da zamenja človek zadnji pojav z vzrokom: Ker čuti pomanjkanje vsakokrat, kadar stopi v stik z aprovizijskim odborom, meni, da je odbor kriv prav tega pomanjkanja. V svojem srdu ne pomisli, da odbor ne more deliti več, nego mu dajo, ne more izpreminjati cen niti, če kupuje, niti ne, kadar prodaja; z eno besedo, da so odboru vezane roke in da se ne sme ukreniti drugače, nego mu je predpisano, če nočejo odborniki gubiti svojega premoženja, če ne celo svoje svobode in časti.

(Konec prihodnjic.)

Zahvala.

Zaradi preobilnih častitk, voščil in tudi darov k moji petdesetletnici, zlati sv. maši, oprostite, se ne morem vsaki in vsakemu posebej zahvaliti; zatoraj tem potom izrekam najpristranejšo zahvalo: mil. g. proštu dr. S. Elbertu kot pridigarju, gg. kanonikom in drugim gg. asistentom, gg. PP. frančiškanom, PP. Usmilj. bratom, odboru III. reda, posebno pa gpdč. Marijine kongregacije za njihov trud za olepšanje cerkve in kapiteljna, g. Hladniku in njegovemu pevskeemu zboru za izvrstno petje, vsem gospem, gospodičnam in gospodom, kakor tudi vsem drugim za častitke in pozdrave ter iz dna srca ključem: Vsemogočni Bog povrni vsem stotero! Spominjam se vseh pri daritvi sv. maše. — Bog plačaj!

Janez Ev. Virant,

kanonik - starosta, zlatomašnik.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Italijani so se pričeli zopet živahneje gibati, kakor javljajo švicarski listi. 4. t. m. so v Italiji zaprti civilni železniški promet, iz česar sklepajo, da nameravajo Italijani začeti enajsto ofenzivo. — Tudi sovražna letala so postala nekako podjetnejša; tako je, kakor se 4. t. m. uradno poroča, ponoči od 2. na 3. t. m. 16 do 20 sovražnih letal vrglo na mesto in pristanišče Pulj okroglo 80 bomb, mej njimi veliko zažigalk. Več zasebnih hiš je bilo v mestu poškodovanih, dve civilni osebi ubiti, 12 pa ranjenih, mej njimi večina žensk in otrok. Vojaška poslopja niso bila poškodovana. Bombe so padle tudi na mornariško bolnico in mornariško pokopališče ter ranile dva vojaka lahko. Ponoči od 3. na 4. t. m. pa so ponovili sovražni letalski obisk ter vrgli na mesto Pulj in okolico zopet do 100 bomb. Nekaj hiš v mestu so poškodovali ter enega civilista ranili, vojaške škode niso napravili. — Tudi nastopa na jugozahodni bojni črti predvsem topništvo. 5. t. m. poroča

vojni tiskovni stan, da so 4. t. m. popoldne besno obstreljevali več ur sv. Goro, zvečer pa tudi naše postojanke na Krasu. Upajmo, da jim naši vrli junaki tudi to pot ohladé njih vročo italijansko kri.

Rusko bojišče. — Kakor poroča 4. t. m. Wolffov urad, obnemogli so Rusi v celi vrsti napadov vzhodno Zbrucza napram na vzhodni breg potisnjenim postojankam zaveznikov, ki so bili istotako zaman, kakor napadi ob izlivu Zbrucza v Dnjester. Vzhodno in južno Črnovice zavezniki napredujejo. Brezuspješna obramba glavnega mesta Bukovine, Črnovic, stala je Ruse težke, krvave izgube ter zmedla njih čete, ker so vedno sveže čete in nanovo iz raznih družij čet sestavljene prostovoljne oddelke postavljali v boj. S Črnovicami niso izgubili Rusi samo najvažnejši oskrbovalni kraj, temveč izvanredno železnično in cestno križališče. V dolinah Seretha, malega Seretha in Sutchave, priborile so si naše čete izhod iz pogorja. Ob Serethu in malem Serethu dosegle so kraje Storozyntz in Petrountz. V dolini Sutchave dosegle so po osvojitvi ruske dolinske zapore mej Cateu in Falkeu vas Bilka. Sedaj leži važno ozemlje Radautza, (katerega so naše čete po novjšem poročilu vže tudi zasedle) s svojimi obilnimi, važnimi kraji in s svojim dobrim cestnim omrežjem prosto pred našimi četami. V tem delu Karpatov je najtežje delo, obstoječe v vsakdanjih mučnih pogorskih pohodih in vednih gozdnih bojih s slabimi zvezami v ozadju, dovršeno. V južnejšem delu Karpatov se Rusi sicer še trdovratno upirajo, a tudi s temi upori ne morejo zabraniti, da se ne bi njih bojna črta nadalje kršila. V dolini Moldovice in Moldove, kjer so naši vzhodno Kimpolunga napredovali, se napredovanje nadaljuje, kakor tudi ob Bistrici, na višinah Neagra do sedla Fölgyes. Mej tem pa izkrvevajo rumunske čete s svojimi ponovnimi in brezuspješnimi napadi na Monte Casinulu. — Zavezniške hlabre čete osvojile in pregnale so Ruse s tritretine Bukovine, na nekaterih krajih stoje vže na ruskih tleh.

Zahodno bojišče. — O polomu velikopoteznega angleško-francoskega sunka na Flanderskem, kateri se je ob hitrem in mogočnem nemškem protisunku popolnoma zrušil, poroča Wolf 4. t. m.: Povodom svojega velikega napada 31. julija so vrgli Angleži 14 divizij v ogenj. Za izkoriščanje uspeha pripravljene so bile dve konjeniške divizije. Ena francoska divizija podpirala je mogočne angleške napadalne množice. Prvemu naskakovalnemu valu v vsakem divizijskem odseku naj bi napravilo pot osem oklopnih avtomobilov, drugemu pa še štirje, toda veliko oklopnih voz uničil je nemški ogenj vže v njih pripravljajih postojankah, vse druge, ki so napredovali, pa so razstrelili nemški topovi. Približno šest švadronov konjenikov stalo je pripravljenih za vsako divizijo, kateri naj bi prodrli potem v zaledje, kakor hitro bi bili, kakor so upali, pešci prebili nemško bojno črto. Večina švadronov ni nastopila, ker pehota ni uspela. Naskakovalni valovi Angležev, ki so bili decimirani, so se zrušili v silnem nemškem protisunku ter vrzeli zopet več kilometrov daleč. Vsa nemška orožja so vzorno sodelovala. Strašen prizor nudi opuščeno ozemlje, ki je po granatah izorano, od dežja pomlakuženo in posejano s tisočermi in tisočermi padlimi sovražniki. Obsežne mrtvaške livade so dognale nemške čete posebno ob cesti Langemark-Zonebeke, kakor tudi posebno pri St. Julien.

Dopisi.

Iz Škocijana. Po večletni vojaški službi sem iz zdravstvenih ozirav bil odposlan na daljši dopust, sem se zopet tu na lepi Dolenjski nastanil. Mnogim mojim prijateljem in znancem na bojiščih sem že pred odhodom moje sedanje bivališče osebno naznanil. Naj mi eden ali drugi včasih kaj piše, za kar bom vsakemu skazal hvaležnost s tem, da bom tudi jaz posameznikom ali pa vsem prijateljem in znancem, sploh Slovincem na bojiščih po Dol. Novicah včasih kaj poročal iz „Hinterlanda“ ozir. iz Dolenjske. — Na bojiščih pač noč in dan padajo svinčene in železne; tu se pa najbolj ledenih kroglic bojimo, v zadnjih par tednih nam so sicer že le-te večkrat pretile, a hvala Bogu, da so vsaj po nekaterih krajih prizanesle. — Dolgotrajna suša, vendar pa se je nas Bog usmilil ter nam poslal tako potrebnega dežja, ter tako vse otel že skoraj preteče katastrofe. Da je vsaj nekoliko upati, da bo med letom kaj za pod zobe. Sveda, dokler poljski pridelki niso pod streho, se lahko tudi to upanje predrugači.

Pred nekaj dnevi je bil pri nas semenj. Žvrgolenje in vrvenje ljudi pač bolj redko

kot v mirnih časih. Tudi jaz vzamem majhen, papirnati žakelj ter odidem na semenj, da bi kupil enih dvajset dekagramov ptičjega mleka za mlade kanarčke. Iščem, poprašujem za to ptičjo krmo, letam od enega prodajalca do drugega, slednjič se ustavim tudi pri nekem klobučarju. Slučajno prižene mimo kmet srednje lepo kravo. Klobučar vpraša kmeta malo za šalo, malo za res: „Hej, očka, kaj košta, oziroma koliko zahtevate za kravo?“ Kmet z nekakim ponosnim naglasom: „Štiristo petdeset goldinarjev!“ Klobučar: „Jaz vas nisem vprašal, koliko košta pet krav, marveč, koliko košta ena, namreč ta krava?“ — Kmet: „Štiristo petdeset goldinarjev.“ — Kmet spozna, da se hoče klobučar z njim šaliti, malo pocukne že itak mirno živinče, stopi bliže ter vpraša: „Koliko košta ta klobuk?“ Klobučar: „Štirinajst kron!“ — Kmet se resno zadere: „Jaz vas nisem vprašal, koliko košta pet klobukov, marveč, koliko košta eden, na primer ta-le klobuk?“ — Klobučar se osramočen skoraj jezno proč obrne, mesto, da bi bil zadovoljen, da je dobil kmalu povrnjeno, kar je posodil. Kmet se je smejal, klobučar je pa klel, jaz sem pa tudi s praznim žakljem odšel domov.

F. S.

Cerkveno.

Porcijunkula je bila v Novem mestu nenavadno dobro obiskovana, boljše, kakor vsa dosedanja vojna leta. Od blizu in daleč so priromali pobožni verniki, da si pridobé zveličavnih porcijunkulskih odpuškov v frančiškanski cerkvi. Cerkev je bila oba dneva polna ljudstva, ki je porabilo zlati, milostipolni čas ter prejelo v obilnem številu sv. zakramente. Trije temeljiti govori so spodbujali poslušalce k vstrajnemu, bogoljubnemu življenju ter jih navduševali za vse vzvišene misli in cilje, ki jih mora imeti vsak obiskovalec Porcijunkule in častilec sv. Frančiška. Dal Bog, da bi vse obilne molitve v teh dneh in vsi odpustki po priprošnji Marije in sv. Frančiška pripomogli k skorajšnjemu miru.

Mirovna pobožnost. Opozarjamo na zadnje poročilo v „Dol. Novicah“, da se priredi od 9. do 12. avgusta v novomeški frančiškanski cerkvi z istim sporedom, kakor smo ga že naznanili. V nedeljo je ob 9. uri odhod procesije v Prečno. V slučaju zelo neugodnega vremena se vrši vsa nedeljska pobožnost v samostanski cerkvi. Splošna potreba za mir nas sili in vsposbujajo k splošni skupni molitvi h Kralju miru. Pridite tedaj vsi-vsi, molite in prosite!

Gospodarstvo.

Prodaja plemenskih prešičev in prešičev za rejo. Deželna vlada na Kranjskem dovoljuje, da se smejo ob spodaj navedenih dnevih in ondi omenjenih krajih prignati in prodajati plemenski prešiči in prešiči za rejo in sicer: V političnem okraju Krško: dne 18. avgusta v Mokronogu, 24. avgusta v Št. Jerneju, 10. septembra v Bušehi vasi, 15. septembra v Mokronogu, 20. septembra v Škocijanu, 24. septembra v Bučki, 29. septembra v Cerkljah, 29. okt. v Mokronogu, 12. novembra v Bušehi vasi, 12. novembra v Ratečah, 12. novembra v Bučki, 12. decembra v Mokronogu, 20. dec. v Mokronogu. — V političnem okraju Rudolfovo: 16. avgusta v Kandiji, 28. avg. v Rudolfovem, 20. septembra v Kandiji, 18. oktobra v Kandiji, 23. oktobra v Rudolfovem, 15. novembra v Kandiji, 4. dec. v Rudolfovem, 20. decembra v Kandiji in vrhu tega v Rudolfovem ob dosedaj običajnih tedenskih tržnih dnevih za živino. — V političnem okraju Kamnik: 24. avgusta v Kamniku, 28. avgusta v Moravčah, 29. sept. v Mengšvi, 15. oktobra v Kamniku, 18. okt. v Lukovici, 6. novembra v Mengšu, 12. nov. v Moravčah, 26. novembra v Domžalah, 4. dec. v Kamniku, 13. dec. v Mengšu. — V političnem okraju Črnomelj: 2. avgusta

v Črnomlju, 21. avgusta v Metliki, 6. sept. v Črnomlju, 25. sept. v Črnomlju, 30. okt. v Črnomlju, 11. decembra v Metliki, 24. dec. v Črnomlju. — Prignati, oziroma prodajati se sme samo na oblastveno odobrenem sejmišču. Druga živina, kakor plemenski prešiči in prešiči za rejo, se ne smejo prignati. Prekupci in mešetarji so izključeni. To se daje na splošno znanje. — C. kr. deželni predsednik: Henrik grof Attems s. r.

Prihodnji prešičji semenj v Novem mestu bo v ponedeljek, 13. t. m.; napovedanih je veliko kupcev in prodajalcev ter je pričakovati živahne kupčije.

Domače klanje goveje živine prepovedano. V zadnjem času so se pričeli množiti domači zakoli v veliki meri, tako da bo, ker se tudi zakoli v sili množijo, živinoreja veliko prej, kot je pričakovati, popolnoma uničena. Kolikor ljudje hočejo oddati živine proč vsled pomanjkanja krme, jo prevzame „Deželna dobavnica za klavno živino“, le da so zaupniki pravočasno obveščeni. Ker bo pa itak vsled pomanjkanja krme šlo prav mnogo živine iz hlevov, je kategorična potreba, da vsaj vsak ostalo živino, čeprav težko, obdrži, kajti sicer bo že pričetkom zime nastopilo splošno pomanjkanje mesa, spomladi pa ne bo mogoče vsled pomanjkanja živine obdelati polja. Po vojski bo kmetijstvo v najhujši krizi, ako ne bo vsaj najnujnejše živine na razpolago. Iz teh vzrokov je deželna vlada prepovedala domače klanje govedi, tudi telet in bodo krivci ojstro kaznovani. Iz posebno važnih vzrokov zamore samo okrajno glavarstvo za vsak slučaj posebej dovoliti, da se smejo goveda in teleta iz lastnih hlevov klati in za prehrano v lastnem gospodarstvu porabiti.

Nova krušna primes. Posesnik Andrej Pugal v Göstingu je napravil poizkuse s hruškami kot primesjo h krušni moki. Poizkusi so se obnesli; štajersko namestništvo je dalo nalog, naj se nakupi večja množina hrušk, da bodo poizkuse nadaljevali. To je vsaj primes, ki nam nikakor ne bode teka pokvarila.

Sadne peške dajejo jako dobro jedilno olje, zato naj bi se v sedanjih časih ne pogubilo nobeno zrno. Sadne peške se plačujejo po 10 vinarjev kilogram.

Malinje in robidniške peške so izvršten nadomestek za kavo. Ko se sad iztisne za odcedek, naj se preostale peške tolikokrat oblijejo z vodo, da so čiste, nato naj se posuše in pražijo kakor kava. Nepražene so dobra piča za perutnino.

Konserviranje kumar, zelja in paradiznika. Urad za ljudsko prehrano je splošno dovolil, da se smejo kumare vlagati in predelavati, oziroma konservirati paradizniki. Ravno tako je dovoljeno izdelovanje kislega zelja. Prepovedano pa je navedeno blago pripravljati za kasnejšo porabo potom sušenja.

Kava-mešanica. Vsled razpisa c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 12. junija 1917, št. 35.968, se bode smela prodajati od 4. avgusta nadalje le kava-mešanica, prodaja čiste bobove kave je pa od tega dne naprej prepovedana. V prvi vrsti dobé to kavo organizacije konzumentov, ki bodo morale svoje karte direktno poslati kavini centrali na Dunaj, odkoder dobé kavomešanico. Magistrat pozivlja vse v Ljubljani obstoječe organizacije, konzumna društva v številu, da prijavijo takoj s pismeno nekolkovano vlogo i magistratu i kavini centrali na Dunaj tozadevne zahteve ob istočasni navedbi števila v njih zastopanih rodbin in rodbinskih članov. Kar bo kave ostalo, jo bo prevzela na debelo mestna aprovizacija ter jo izročila trgovcem-detajlistom, obrtnikom in zavodom po predpisih mestnega magistrata.

Lepa prihodnost za ljubitelje piva. Izšla je ministrska naredba, s katero se ureja izdelovanje in prodaja surogatov za pivo. Surogate iz vode in hmelja ter drugih prídátkov, katerim se dodene ogljikova kislina, tako, da bodo po videzu in okusu podobni pravemu pivu, bodo smele izdelo-

vati edino-le pivovarne; v vsakem posameznem slučaju bo treba dovoljenja prehranjevalnega urada. V prodaji na debelo in drobno bodo morali nositi sodi, steklenice, računi itd., jasno označbo: „Nadomestek za pivo.“ Prestopki se bodo kaznovali z globo do 20.000 kron ali z zaporom do šest mesecev. — Ker je v hmelju in podobnih grenčicah precej nevarnega strupa luvulina, bo treba pred pivnimi surogati nekaj previdnosti. — V Rohlicah na Češkem izdeluje pivovar Fran Altnér iz plućnega mahu, ki ga je v Krušnih gorah zelo veliko, in iz pirničnih korenin izvrstno pivo, ki ga ne zamečejo niti najboljši poznavalci piva.

Franjo Neubauer:

Po materini smrti.

Zvonilo ni s tremi!
Zvonovi so nemi!

Ah ne! Na bojiščih, kdo vedel bi kje, na Krasu, v Tirolih, Karpatih grmč. Zvonovi glasno govorijo, brezsrčno in kruto morijo, iztiskajo sólze očem!

A jaz sem brez sólze in nem!
Besede in sólze so — v duši. —

Kako bi zaplakal? — Še virček pod hosto,
ki žarkom prikrivaga bukovje gosto,
ne teče nič več.

Dosléj žuboreč
napajal me v vsaki je suši,
vročinam je vsem kljuboval,
nedavno je zadnjikrat slab šepetal,
potem pa vodica utihnila je,
kot znanka najdražja
izdihnila je! — — —

Ah, mati! Ne técejo sólze v slovó!
Le v daljo zagledalo se je oko,
poslušam topove in gledam
grobove,
zasute že davno in — nove!
Vse palo je v jame in vedno še pada.
Ob križih stoji pa ljubezen in nada,
ne toži, ne joka, — le proč
bi od jam

izmučeni duh, ali sam ne ve, kam.
Nazadnje se dvigne, in plava
in plava:
vabeče smehljá se mu sinja višava!

Iz spominov na lakotno leto 1817.

VI.

V drugih župnijah semiške dekanije, in sicer v podzemeljski, črnomaljski in planinski, pa ni v tem letu nikdo umrl za lakoto. Kako pa je bilo v župnijah Stari trg in Vrh pri Vinici, ne morem sporočiti, ker nikakor nisem mogel dobiti podatkov iz mrlških knjig teh dveh župnij. Pač pa jih je umrlo v semiški župniji 19 za grižo in 11 za pljučnico (Seitenstechen) in je bilo v tem letu sploh ne navadno veliko mrlčev, v juliju 20 in v avgustu celo 24, večinoma za grižo. Nasprotno pa je bilo zdravstveno stanje župljanov na Planini nad Črnomljem v tem letu ugodno in jih je prav malo umrlo. Naj navedem tu še, da je umrlo v tem letu v naši župniji šest oseb za grižo in to v juliju in avgustu. Naj navedem tu zanimivo opazko iz tukajšnje krstne knjige leta 1817., katero je zapisal na str. 35. tedanji župnik Jožef Darovec: „11. aprila (v petek po vel. noči) zapadel je 13 palec debel sneg, 26. pa 7 palec. Prvi je ležal pet dni, drugi tri dni. Vedno je držala burja in so bili mrazi. Vendar je bilo leto dobro.“ Iz tega se toraj vidi, zakaj da v naši župniji niso umirali za lakoto in da je zapisan v naši mrlški knjigi en sam slučaj lakote, a še ta oseba je bila gotovo tujec. I. Šašelj.

Poročila novomeškega županstva.

Razglas. Mestno županstvo naznanja, da se bode prihodnji teden v torek in četrtek, t. j. 14. in 15. t. m., mestnemu prebivalstvu oddajaljšprej in fižol, in sicer v sledečem redu:

Torek:			
h. št.	1 do 21	od 8. do 9. ure	dopoldne;
	22	37	9. 10.
	38	51	10. 11.
	52	69	11. 12.
Četrtek:			
h. št.	139 do 154	od 8. do 9. ure	dopoldne;
	155	178	9. 10.
	179	205	10. 11.
	206	222	11. 12.
Torek:			
h. št.	223 do 242	od 3. do 4. ure	popoldne;
	243	265	4. 5.
	266	297	5. 6.

Razglas. Mestno županstvo naznani, da bode mesna aprovizacija v kratkem oddajala bukova drva za kurjavo. Drva se bodo postavila na dom (pred hišo) po 27 K kubični meter, ako se vzame cel voz, to je tri metre. Pri manjši množini velja ista cena, mora pa odjemalec drva na kolodvoru ali na skladišču v Novem mestu prevzeti, skrbeti toraj sam za dovoz na dom. Zglasitve za drva prevzame mestna občinska pisarna, kjer je takoj pri zglasitvi tudi plačati cel kupni znesek za drva.

Domače in tuje novice.

Pomenljiv jubilej. Na Velike maše dan, 15. avgusta letošnjega leta, doživi Dolenjska znamenit dogodek, kakoršnega še ne pomni sedanji rod in ga gotovo vsaj sto let že niso praznovali. Ta dan praznuje namreč prečastiti gosp. kanonik, dekan žužemberški, Mihael Tavčar, posvečen 31. julija leta 1847. v mašnika, sedemdesetletnico, odkar je ravno na ta praznik slovesno daroval novo sv. mašo v župni cerkvi na Bledu na Gorenjskem. Jubilej nameravajo slovesno proslaviti; zato se vrše v Žužemberku že sedaj predpriprave. Na praznik sam bodo opravili v farni cerkvi slovesno sveto opravilo, ki ga bodo počastili s svojo navzočnostjo tudi gosp. knezoškof ljubljanski. Udeležba vernega ljudstva obeta biti od vseh plati izredno obilna. Več o tej svečanosti bodo „Novice“ še poročale.

Zlati zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je podelil cesar v priznanje izvrstnega in požrtvovalnega dela v vojni sanitetni službi defintorju štajerske province Usmiljenih bratov, zdravniku v bolnici v Kandiji, preč. g. dr. Kamilu Heller. Splošno priljubljenemu in vesplošovanemu gospodu zdravniku odkritosrčno čestitamo.

Zlato mašo je praznoval 3. avgusta znani slovenski jezikoslovec, goriški pregnanec, frančiškan, prečastiti g. P. Stanko Škrabec. Občespoštovanemu učenjaku najskrenejšje čestitke!

Kn.-škof. duhovnim svetnikom je bil imenovan preč. gosp. Jakob Pavlovčič, župnik na Suhoru. Prezaslužnemu gospodu najprisrčnejšje čestitamo!

Častni znak II. razreda Rdečega križa je prejel vojni superior, velečastiti monsgr. Anton Jaklič, ki se je nahajal nekaj dni kot gost mil. g. prošta v Novem mestu ter je odšel v Martinjo vas pri Mokronogu.

Odlikovanje. Častiti g. Josip Turk, bivši kadetni aspirant, ki sedaj študira bogoslovje v kolegiju Germaniku, t. č. v Inomostu, je prejel srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda. Mlademu, nadepolnemu gospodu prav od srca: Čast in slava, blagoslov božji njegovi prihodnosti!

Imenovanje v sodni službi. Deželno-sodni svetniki so postali okrajni sodniki gg.: dr. Metod Dolenc, dr. Frančišek

Peitler v Višnjigori, dr. Silvín Hrašovec v Novem mestu in dr. Franc Mohorič v Ljubljani. — Okrajnim sodnikom so imenovani sodniki gg.: Jožef Janša v Kamniku, Peter Keržič v Postojni, dr. Pavel Skaberne v Ljubljani, dr. Frančišek Vidovič v Krškem, Herman Deu v Kočevju, dr. Ivan Hitzelberger v Metliki, Franc Küssel v Žužemberku, Jožef Lenart v Ljubljani, Rudolf Potočnik v Idriji.

Tretjič odlikovan je rač. počastnik na laški fronti, g. Emil Supan, železniški uradnik iz Novega mesta. Odlikovan je z bronasto hrabrostno svetinjo. Čast vrlemu junaku!

Prezgodnja smrt. Umrla je v Ljubljani 6. avgusta, v mladostni dobi 24. let, gospodična Lucija Detela, pomožna učiteljica, po kratki in mučni bolezni. Rajna je hčerka vladnega svetnika, g. dr. Franc Detela, gimnazijskega ravnatelja v pokoju. Blagi pokojni večni raj! Bridko prizadetim naše globoko sožalje!

Padel je dne 28. julija 1917, zadet od sovražne granate, na italijanskem bojišču Joško Arkar iz Trebče vasi pri Žužemberku. Bil je dijak škofovih zavodov v Št. Vidu, vseskozi dober in zgleden fant, v najlepših letih. Opoldne je bil še vesel in zdrav, čez par ur pa že mrtev. Zares, škoda krasnega fanta. Kaj bo nam vojska pobrala prav vse najboljšje! Večni pokoj tebi, dragi Joško!

Poročil se je v St. Florijanu ob „Lassnitz“ na Štajerskem g. Ludovik Možina, železniški uradnik, z gđčo Jozefo Vogelwaidler 12. julija t. l. Bilo srečno!

Umrli je v jetnišnici okrožnega sodišča v Novem mestu šamski hlapec Janez Obreza, star 45 let. Naj počiva v miru!

Oproščenje črnovojnikov. Vojno ministrstvo je pooblastilo politične oblasti, da smejo črnovojnikom, ki so vložili prošnje za oprostitev od črnovojniške službe, dovoljevati šest tednov čakati na rešitev prošnje na svojem mestu, v izjemnih slučajih pa še štiri tedne. To določilo je bilo veljavno že pred kontrolno akcijo ter je veljavno tudi po kontrolni akciji, toda ministrstvo odločno zahteva, da se čakalna pravica na prošnje, vložene neposredno pred potekom oprostite, ne dovoljuje. Kdor prosi za podaljšanje oprostite, naj prosi več tednov, toda vsaj 14 dni pred potekom oprostite.

Nov časopis. Po naročilu c. in kr. vojne ministrstva se bode v najkrajšem času začelo izdajati časopis „Mitteilungen der Auskunftsstelle für Kriegsgefangene des Gemeinsamen Zentralnachweisebureaus“, ki naj svoje vojnih vjetnikov pouči v vsem važnem in znanja vrednem glede občevarjanja z interniranimi rodbinskimi člani v inozemstvu. Časopis bode izhajal vsakih 14 dni, izvod bode stal 16 h. Naročila sprejema „Gemeinsames Zentralnachweisebureau (Auskunftsstelle für Kriegsgefangene)“ na Dunaju, I., Brandstätte 9.

Mimo ciljev ...

(Vide z Mirne.)

Po skoraj poldrugoletnem klatarenju in borenju po umazani Galiciji, so nas na jesen leta 1915 poklicali na goriško fronto. Listje je rmenelo in odpadalo, lastavke so se selile v toplejše kraje. Tudi mi smo se napotili z njimi — proti naši domovini. A žal, da ne v svoje domove, kjer bi se mogli oddahniti od skoro poldrugoletnih vojnih naporov; ne, hiteli smo proti domovini, da jo branimo, svojo rodno grudo, ktera je bila med tem, ko so se nje sinovi borili daleč gori na mrzlem severu, od zavrattnega soseda-zaveznika izdana in napadena ...

Dolg vlak je monotono drdral preko bukovinskih step, posejanih z grobovi in zasajenimi s križi, našega in ruskega vzorca. Peljal je nas po prostranih ga-

liških poljanah, napojenih s krvjo. Povsod ob progji so se videli znaki mimo vihrajče vojne. Podrte in požgane hiše, pogosto cele vasi; še ne zasuti strelnski jarki z mnogoštevilnimi žičnimi ovirami. In povsod naši stari znanci — grobovi. Marsikteri slovenski korenjak je našel tukaj svoj poslednji dom; premnogo oko, ki je zrlo iz kupeja na lesene križe, se je orosilo ob misli na strašne dni preteklega poletja, ko so se tod borili z ruskim kosmatincem in pustili premnoge prijatelja in znanca sred bojnih poljan. A blagor jim! Oni so prestali; ta podli svet, ki se gole zavisti in lakomnosti kolje med saboj, so zamenili z onim, kjer ni vojne in trpljenja, ne solz in žalosti, temveč večna radost in mir... A kaj čaka nas, ki nam je prizanesla ruska krogla? — Novi boji in muke, a ne bojimo se jih, ker tam se bo šlo res za našo ožjo domovino! Če pustimo sovražnike čez mejo, bo tudi naša mila slovenska domovina kmalo tako izgledala kot Galicija. Pogorišča, grobovi... Ne, rajši smrt, kot da bi to dopustili!...

V takih mislih smo dospeli v divjeromantično Repoštevovo kraljestvo, v Karpate. Marsikteri je imel kak spomin nanje: Ta ozebene roke ali noge, drug zopet samo tri ali štiri prste na roki; drugi so mu odmrznili, oziroma so jih mu odrezali v bolnišnici. Bridki spomini, a še bridkejše so bile ure v tej gozdni puščavi, po zimi, brez strehe in tople postelje...

Počasi je zmanjkalo tudi tega neizmerne gorovja in pred nami se je odprla neskončna ogrska ravan. Bogata, a tudi pusta, posebno za naše oči, ki so navajene na naše hribe in gore. Tukaj pa sama ravan, kolikor daleč ti seže oko. Sama polja, z nadaleč narazen ležečimi vasmí, včasih po cele poldneve hoda. Večkrat smo se po cele ure peljali po samih pustah, zapuščenem, močvirnatem svetu, kjer se ne vidi družega živega bitja, kot cele trope sljuk in divjih rac. Oko se utruji in si želi izpremembe...

Zato smo se v resnici vsi oddahnili, ko smo prestopili štajersko mejo. Kako tu koj vse drugače izgleda! Tako lepo in domače! Iz prijaznih hribov, zasajenih deloma z vinsko trto ali obraščenih z gozdovi, se smejejo bele cerkvice, kot beli golobčki raz strehe. Vse drugače, vse domače, kar tako ugodno vpliva na oko in srce... Le nekaj nas je motilo v naši radosti: Čimbolj smo se bližali kranjski meji, tembolj se je dan nagibal h koncu. In ko smo pri Zidanem mostu prestopili po tolikem času mejo naše mile dežele, je bila že popolna noč. Čeprav pa je bila črna tema zunaj, v vlakcu ni bilo miru; nihče ni mogel zaspati. Vse je rinilo k oknom, posebno, če smo se na kak postaji vstavili. Po domači zemlji, po naši, toliko ljubljani grudi se vozimo! Ta misel je elektrizirala vse in nam popolnoma pregnala spanec! Kdo bi ne čutil veselja v srcu, ko se vozi po sveti domači zemlji, po kateri je hrepenel tako dolgo časa? Po zemlji, ki so si jo tisoči in tisoči hrepeneli videti še enkrat v življenju, a jim ni bilo usojeno... Niti počivati jim ni dano v domači prsti, mrzla, tuja zemlja jih krije...

Če je nas pa že tema motila v našem veselju — ki tako ne sme biti nikdar popolno na svetu — nas je še bolj potrla povečje, da je po celi Kranjski strogo prepovedano, izstopiti iz vlaka. Tudi menim, so nas radi tega vlekli po noči skozi naše domove, da so nas lažje krotili. Kaj je čudno, če se človeku milo stori, ko se pelje mimo domače hiše, ki ga tako milo gleda in vleče k sebi z neodoljivo silo, a ne sme vanjo niti za hip? Naprej mora mimo cilja svoje duše, mimo svojih dragih, ki so mu tako blizu, a jih ne sme obiskati niti za hip. Mora naprej, mogoče v smrt! Marsikteri mojih tovarišev se je zamislil, stisnil se k oknu in se zagledal. Oči pa so se mu porosile. Ni bilo treba spraševati po vzroku teh solz: Izšla mu jih je domača hiša, polja, gore, mimo katerih mora

naprej v neznanu temno prihodnost... Pogosto je hrepenenje tudi kterege premagalo, a drago je plačal vstopnino za na svojo rodno grudo: Dve uri železne obroče na roke in noge! Seve, tako je moralo biti in ne drugače: Kako pa bi mogli drugače vzdržati red in nadaljevati vožnjo, ako bi moral vlak na vsaki postaji čakati... (Konac sledi.)

Raznotero.

Sredstvo za rudeča lica. „Naša sosedja je bila pa res čudna ženska,“ je rekel nekdo, „šel sem zadnjič mimo njenih vrat, ko so se ravno pripravljale njene odrasle hčere za ples. Tu sem čul: klač, klač, klač... kakor če kdo koga tepe po licih. Odprl sem duri in pogledal v sobo. Njene tri hčere so stale v najlepših oblekah, lepo frizirane, dve z rudečimi lici, tretjo je mati ravno tepla. „Moj Bog, gospa, kaj pa delate,“ sem rekel, „ali se ne sramujete tepsti odrasle hčere?“ Toda mesto joka so se začele vse tri smejeti na ves glas in jaz sem mislil: Ali so znorele, ali kaj? Slednjič mi odgovori gospa: „Kako ste čudni. Saj veste, da so moje hčere vsled vednega sedenja v sobi blede, da zgledata kot stene. Da bi jim lica barvala, tega nočejo. Zato jim pa dajem zausnice, da jim lica porde. Potem ko bodo že nekaj časa plesale, jim pojde kri že sama v glavo in lice.“

Delo. Delo je neizčrpiliv zaklad. Delo je pot k boljšemu življenju. Delo kreše iz kamenja iskre. Potne roke zaslužijo več časti, kakor roke, okrašene s prstani in lepoticjem. Lenoba je začetek vseh pregreh. Kar se človek v mladosti nauči, je kakor vtisnjeno v kamen. Če boš delal in se trudil z vsemi svojimi močmi, boš se brez strahu lahko pripravil na smrt. Kdor ne dela, naj tudi ne je. Lenoba gre počasi naprej, revščina gre hitro za njo. Pridni je podoben čebeli, ki najde povsod med in ki se ne naveliča nikdar iskanja.

Iz življenja zaprte ruske carske družine. Menyhart Lengyel, poročevalec „Az Esta“, je priobčil po petrogradskih listih „Reči“, „Ruskega Slova“ iz življenja carske družine v Carskem selu naslednje: Carica živi s svojimi otroki popolnoma ločena v palači carice Aleksandre in ne sme občevati s svojim možem. Kadar hoče car obiskati svoje otroke, odvede višji častnik carico v oddaljeno sobo. Osebe, katere so bile v zadnjem času carskega režima najbolj kompromitirane, so pod ključem v Petrogradski trdnjavi. — Nikolaj Aleksandrovič Romanov, tako se sedaj nazivlje bivši car, biva v drugem nadstropju v palači in je moral dati častno besedo, da ne bo iskal nobenih stikov s svojo ženo. Živi pod jako ostrim nadzorstvom. Cela carska družina s služničadjo vred je strogo ločena od sveta in stražno službo izvršuje velik oddelek orožnikov in vojaške garde. — Življenje carja je jako enostavno. Car spi dlje nego preje in vstaja od 9. do 10. ure. Pridno prebira časnike, mnogo je, čaj, sadje in prikuho, mesa ne mara in ne pije ne piva, ne vina. Bolj priprosto ne more že nihče živeti, a bolj mirno tudi ne. Vsak dan mu prinesó merico vina, pa se ga ne dotakne. Svojčas je prepovedal uživati alkoholne pijače in sedaj se sam strogo drži abstinence. Načelnik carske kuhinje je Francoz Charles Oliveier in dobi na glavo internancev štiri rublje 50 kopejk. Sarjavlja sam obedni list, a samo bolelni carjevič Aleksej si lahko izbira v jedi po svoji volji. Car in carjevič hodita na izprehod v uniformi polkovnika in molita vsak dan v hramu božjem Carskega sela. — Carica stoji po cele ure v cerkvi ali pred svetimi podobami kakor okamenela, nepremična soha, blede. Le za otroke se še zanima. Sicer je vsa apatična. Samo tedaj se je bila bolj vznemirila, ko so odvedli njeno dvorno damo in prijateljico Virobovo v Petropavlovsko trdnjavo, v ječo, ki je sosedna ječi, v kateri se nahaja žena bivšega ministra Suhomlinova. Carica je

zato ljubila Virobovo, ker je privedla v Carsko selo Rasputina. Kadar se ne peča s svojimi otroki, ali ne pripravlja obvez za ranjence, bere pobožne knjige. — Car se obnaša povsem hladno proti vsemu, kar se godi, samo dogodki na fronti ga zanimajo. Govori samo o tekočih dnevnih dogodkih, a je mogoče, da se samo tako dela, zakaj jako dobro vé, da se pazi na vsako njegovo besedico, na vsako njegovo kretnjo; posebno njegovi zapiski so ostro nadzorovani. To ostro nadzorstvo je odredil Kerenski, ki je izročil carja v nadzorstvo svojemu najvernejšemu prijatelju. Ali vkljub vsej ostrosti se ravna s carjem in carico jako ljubeznivo in postrežljivo. Car se je za vse to Kerenskemu že iskreno zahvalil.

Spisi Krištofa Šmida.

Izšla sta 16. in 17. zvezek spisov Krištofa Šmida v založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu. 16. zvezek je poslovenil frančiškan P. Blanko Kavčič ter vsebuje šest lepih pripovedk: „Roparski grad“, „Ptičje gnezdo“, „Poškodovana slika“, „Tiskovna pomota“, „Spominčica“ in „Diamantni prstan“. Cena broširanemu snopiču je 1 K; trdo vezanemu zvezku pa 1 K 40 vin.; po pošti 20 vin. več. — 17. zvezek je poslovenil P. Bruno Strauss, frančiškan, sedaj vojni kurat, ter vsebuje dve mični pripovedki: „Brata“ in „Različni sestri“. Cena broširanemu snopiču je 1 K 20 vin.; trdo vezanemu zvezku pa 1 K 60 vin.; po pošti 30 vin. več. — Opozarjamo na ta nova in zadnja dva zvezka poslovenjenih spisov Krištofa Šmida župnijske, šolske in izobraževalne ter vse druge ljudske knjižnice. Gotovo ni slovenske knjižnice, ki bi ne imela med drugimi lepimi knjigami tudi vseh spisov Krištofa Šmida, po katerih posebno naša mladina tako rada sega. Ni pa tudi kmalu tako priporočljivih mladinskih spisov, kakor so ravno spisi ljubitelja in vzgojitelja mladine Krištofa Šmida. Njegovi spisi so zaradi svoje velezanimive in poučne vsebine preloženi malodane na vse evropske jezike. — Vsi dosedanji zvezki se dobé pri J. Krajec nasl. v Novem mestu ter v vseh knjigarnah po Slovenskem po zelo nizki ceni.

Loterijske številke.

Gradec, 1. avgusta 1 46 39 11 78

Kočija dobro ohranjena, se takoj proda.

Kje — pove uredništvo Dol. Novic.

JOS. BERGMANN

* LEKARNA v Rudolfovem *

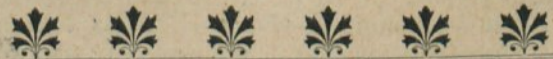
kupuje po najvišji ceni

štupo (seme)

lisičjega répa

(glej podoba)

janež, kimel, goršično seme - (ženof), brinjeve jagode - in druga zdravilna zelišča in cvetje.

51-0-3

Zahvala.

Na račun moje 80 letnice (23. avgusta letos bodem že obhajal 83 letnico) mi je poslal moj dragi prijatelj, velečastiti gospod Alojzij Mihelčič, deželni poslanec, župan in organist, lepe pesmi, ki jih je sam komponiral, pod naslovom: „Nebo žari!“ ter mi jih poklonil za spomin z napisom: „V prijateljski spomin! Mihelčič.“ — Prav iz srca se mu zahvaljujem za to krasno skladbo in podarjene pesmi, ki jih prav radi pojemo in so zares prav lepe. Hvala in čast gospodu skladatelju!

Z vsem spoštovanjem

Janez Saje, nadučitelj v.p.

Št. Jernej, 6. avgusta 1917.

Ženitna ponudba.

Gospica, 18 let stara, lepe zunanosti, neomadeževane preteklosti ter dobrega značaja, ki ima 20.000 kron premoženja in veselje do godbe, se želi seznaniti v svrhu omožitve z izobraženim gospodom prijetne zunanosti v starosti 20 do 25 let. Ozira se le na resne ponudbe s sliko. Tajnost se strogo jamči. Pismene ponudbe pod naslovom: „Mlada sreča 1902, poštno ležeče, Novo mesto.“

Gobe

lepo posušene, kupujem v vsaki množini, po najvišji dnevni ceni. V prvi vrsti jurčke, potem lesičke, turke, medvedove tace, sivke, itd.; sploh vse vrste gob posušenih, ki jih poznate kot užitne. — Vprašanja in ponudbe sprejema: Rudolf Starovašnik, eksport gob, Konjice, Štajersko. 29-6-6

Več zanesljivih voznikov

za izpeljavo drv iz gozda v Rasnem na kolodvor Uršno Selo, rabi takoj proti dobremu plačilu

FRANC JAKŠE v Novem mestu.

ŽENSKÉ LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 K. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lase in brado znamka: Kraljica vseh barvil, zanesljiva in trajna. Izobno Cremovo milo za briti, 2 K 50 v. Hairpetrol, sigurno sredstvo proti izpadanju las, 2 K 80 v.; zdravniško priznано. Burgit za odstranitev kurjih oces in trde kože. Sampon 60 v za umivanje las. Naročila: Ivan Svetec, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.

Kostanjev les

od enega metra dolgosti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka:

:: J. POGAČNIK ::
Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Tisk J. Krajec nasl.